

TEREPI TANULÁS

- ☀ dr. Makádi Mariann
- ☀ dr. Angyal Zsuzsanna
- ☀ dr. Mari László
- ☀ Seres Zoltán
- ☀ Csizmadia Dóra

Szerkesztette: dr. Makádi Mariann

Terepi szakmódszertani esettanulmányok a földrajz és a természettudomány- környezettan tanárképzéshez

ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem TTK, Budapest, 2024

Terepi tanulás

Terepi szakmódszertani esettanulmányok a földrajz és a természettudomány-környezettan tanárképzéshez

Az általános részeket írta: dr. Makádi Mariann

*Az esettanulmányokat írta: dr. Makádi Mariann, dr. Angyal Zsuzsanna, dr. Mari László,
Seres Zoltán, Csizmadia Dóra*

Szerkesztette: dr. Makádi Mariann

Lektor: Sebőné Bagdi Ágnes

ISBN: 978-963-489-710-1

DOI: 10.21862/978-963-489-710-1

Tartalom

Bevezetés

A jegyzet – talán inkább praktikum – a földrajz és természettudomány-környezettan tanárszakos hallgatók terepi feladatok ellátására felkészítő programjának részeként készült mintegy jó gyakorlatok gyűjteményeként.

5

A terepi tanulás értelmezése

A terepi tanulás egy összefoglaló elnevezés. Nem szervezeti forma, különféle szervezeti formákban és helyszíneken valósulhat meg. Nem módszer, hiszen nagyon sokféle módszer kapcsolódhat hozzá. A terepi tanulási tevékenységek során a tudományos szemléletű ismeretszerzés és feldolgozás módszereinek megismerése, elsajátítása mellett a tartós tudás és a reális képzet kialakulása érdekében fontos szerepe van a közvetlen megtapasztalásnak, a tapasztalatokhoz kapcsolódó élményszerzésnek és a tapasztalatok, élmények feldolgozásának.

6

A terepi tanulás a köznevelési tantervekben

A földrajz és a két szinten oktatótt természettudomány tantárgyat összefűzi, hogy logikai kapcsolatokra alapozva integrálja az egyes tudományok tudásanyagát, és a tanulók aktív tudásszerzésére épít probléma-központú megközelítésben. A tevékenységeken alapuló aktív tudásszerzés kiemelt eleme a terepi tanulás, helyszíne a valós környezet. A tantárgyak kiemelt elméleti jelentőségével ellentétben a központi tantervi dokumentumok tartalmi részében nagyon kevés figyelmet kap ez a terület. A terepi tartalmak és módszerek konkrét megfogalmazása a köznevelésben a helyi tantervekre hárul, viszont a tanárképzés felelőssége a köznevelésben alkalmazható terepi tanulási módokkal való megismertetése a tanárjelölteknek.

9

Terepi esettanulmányok a földrajz és a természettudomány tanárképzésben

A fejezet a köznevelési és tanárképzési tantervi szükségleteknek megfelelően különböző időtartamú és tartalmú, szakmódszertani összetételű programokat tartalmaz esettanulmányok formájában. Az esettanulmány kifejezés utal arra, hogy e programok a leírtaknak megfelelően is megvalósíthatók, de inkább azok továbbgondolására bíztatnak.

13

1. esettanulmány

A természetföldrajzi környezet tapasztalati megismerése a budapesti Kamaraerdőben (terepbejárás és természetföldrajzi vizsgálatok)

dr. Makádi Mariann

18

2. esettanulmány

A természetföldrajzi környezet és a fenntartható gazdálkodás tapasztalati megismerése az agostyáni ökofaluban (terepbejárás és tapasztalati feladat-megoldás természeti környezetben)

dr. Makádi Mariann

40

3. esettanulmány

A természetföldrajzi környezet tapasztalati megismerése a rózsadombi barlangokban (barlangi terepbejárás és tapasztalati feladatmegoldás)

dr. Mari László – dr. Makádi Mariann

64

4. esettanulmány

Tájékozódás a csillagos égen a bükki Csillagdában (planetáriumi ismeretszerzés és alkalmazás bolygótúra tanösvényen)

dr. Angyal Zsuzsanna

88

5. esettanulmány

Interaktív látogatás a Kemenes Vulkánparkban (tanulás szabadulósobában és tanösvényen)

Csizmadia Dóra – dr. Makádi Mariann

103

6. esettanulmány
A terepi tájékozódás fejlesztése geocaching játékkal (terepbejárás koordináták alapján)
dr. Angyal Zsuzsanna

130

7. esettanulmány
Földtörténeti időutazás egy geotóp területén az ELTE Geológus Kertben Tatán (időszemlélet fejlesztése tapasztalati tanulással)
dr. Makádi Mariann

140

8. esettanulmány
Alkotóprojekt az ELTE Természetrjai Múzeum Biológiai és Óslénytani Kiállításán (manuális és digitális alkotások projektben)
dr. Makádi Mariann

157

9. esettanulmány
Látogatás a Humusz Szövetség civil szervezetnél (tanulás tanösvényen és megvalósítási terv-készítés analízis alapján)
dr. Angyal Zsuzsanna

177

10. esettanulmány
Falukutatás Pézsesgyőrben (társadalomföldrajzi kutatási módszerek faluportyán)
dr. Makádi Mariann – dr. Mari László

195

11. esettanulmány
A társadalomföldrajzi környezet tapasztalati megismerése Újbudán (terepbejárás és társadalomföldrajzi vizsgálatok)
dr. Makádi Mariann

221

12. esettanulmány
Beépítettségváltás és funkcióváltás vizsgálata Lágymányoson (GIS és terepi tapasztalati alapú információfeldolgozás)
dr. Makádi Mariann – dr. Mari László

232

13. esettanulmány
Történelmi és társadalomföldrajzi felfedezések a Budai Várnegyedben (terepbejárás és tapasztalati feladatmegoldás társadalmi környezetben)
Seres Zoltán – dr. Makádi Mariann

255

14. esettanulmány
Üzemlátogatás a Fővárosi Hulladékhasznosító Műben (tapasztalati megismerés terepbejárás és interjú alapján)
dr. Angyal Zsuzsanna

285

15. esettanulmány
Élelmiszerellátási és -fogyasztási szempontú terepkutatás a budapesti Központi Vásárcsarnokban (tapasztalati megismerés eredetvizsgálat és helyzetfelmérés alapján)
dr. Makádi Mariann – dr. Angyal Zsuzsa

303

Felhasznált irodalom

325